

CATALUNYA FUTUR

IMPULSEM L'ECONOMIA CATALANA

PART II

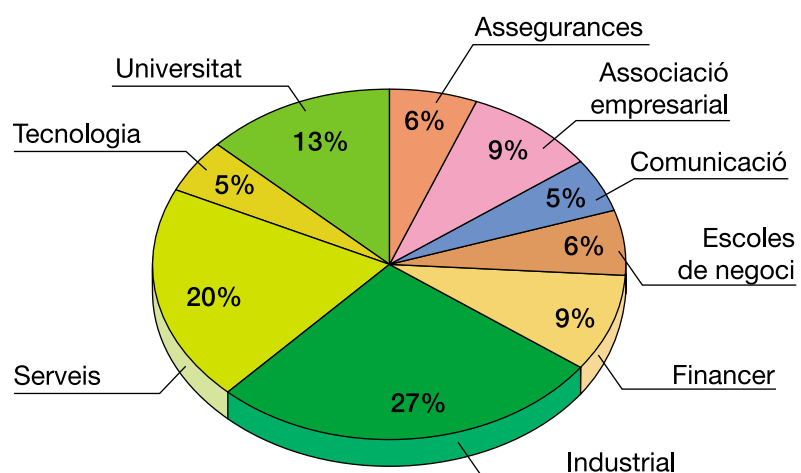
RESULTATS DE L'ENQUESTA "Catalunya Futur, impulsem l'economia catalana"

PRESENTACIÓ DE L'ENQUESTA

Aquest document és el resultat del treball de tractament de les entrevistes a 94 personalitats del món empresarial català i ha estat elaborat per l'equip dirigit pel professor José Garcia-Montalvo, de la Universitat Pompeu Fabra com a part integrant del procés "Catalunya Futur, impulsem l'economia catalana". La Generalitat de Catalunya no comparteix necessàriament les opinions expressades pels participants en l'enquesta i cal entendre aquest document, doncs, dins d'un marc més ampli de discussió i generació de propostes que inclou diversos estudis i treballs.

La mostra està formada per 94 empresaris, executius, professionals i professors classificats en nou grups: indústria, serveis, sector financer, sector de les assegurances, sector de noves tecnologies, mitjans de comunicació, professors d'universitat, professors d'escoles de negoci, i representants d'associacions empresarials.

Proporció sectors

Les entrevistes s'han organitzat en forma de guia semi-estructurada, on les preguntes estan fonamentalment obertes. El qüestionari s'ha dividit en deu blocs temàtics bàsics que segueixen les línies essencials del document utilitzat en la primera reunió del dia 6 de febrer: prioritats generals, formació i aprenentatge, infraestructures, internacionalització de les empreses, recerca i desenvolupament, ocupació, sostenibilitat i modernització, cohesió cívica, i el bloc d'altres temes.

El concepte bàsic per a la classificació d'opinions és l'impacte. Es produeix un impacte en alguna de les caselles que descriuen la intersecció entre categories i entrevistats quan s'expressa una opinió que, o bé correspon a una opinió expressada anteriorment per un altre entrevistat, o és una opinió nova que té contingut informatiu.

L'anàlisi de les entrevistes ha resultat en 724 categories (després d'agregar per similitud les més de 950 categories inicials), classificades en prioritats generals i diagnòstics i recomanacions per blocs. Entre aquestes opinions, hi ha un 41,1% de les categories que només representen l'opinió d'un entrevistat (ja que no coincideix amb les dels altres o presenta matisos que la fan similar però no idèntica a les dels altres entrevistats). En aquest resum executiu es consideren solament aquelles opinions que han generat un elevat grau de consens. Els percentatges de suport només s'inclouen en els grans blocs, però no en els diagnòstics i les recomanacions, les quals apareixen ordenades en funció del nombre d'entrevistats que expressen aquesta opinió .

L'opinió expressada per un entrevistat podria ser també compartida per altres entrevistats, en el sentit que, si bé no l'han assenyalada específicament, hi podrien estar d'acord si haguessin estat preguntats sobre la qüestió. Investigar aquesta possibilitat hauria de ser l'objectiu d'un segon qüestionari amb opcions tancades i amb una escala numèrica.

La iniciativa de realitzar la consulta, els resultats de la qual es presenten en aquest informe, ha sigut valorada molt positivament pels participants. El 70% dels entrevistats han considerat la consulta com a molt positiva, un 18,7% l'han qualificada de bastant positiva, i el 10,9 % com a positiva. La idea més generalitzada és que aquest tipus de consultes són importants perquè el Govern realitzi un diagnòstic adequat i consensual de la situació econòmica del país.

Una altra mesura del nivell d'implicació dels entrevistats amb el projecte així com de la importància que li van concedir, és que la mitjana de temps dedicada a les entrevistes és de 114 minuts. Tenint en compte l'elevat cost d'oportunitat del temps de les persones consultades, és una mostra més de l'interès i seriositat amb què els entrevistats han participat en el projecte. Per acabar, el nombre d'impactes (comentaris informatius) mitjà dels entrevistats és de 43,8 per entrevista, valor que representa un índex molt elevat.

Aquest document s'organitza de la següent manera. En el primer capítol es presenta una descripció de les prioritats generals. En el segon s'analitzen els temes transversals, o sia, aquelles qüestions que per la seva importància transcendeixen un bloc particular i incideixen en tots o alguns dels temes del qüestionari. El tercer capítol presenta un resum molt breu del diagnòstic i de les recomanacions per blocs temàtics. Per últim, el quart capítol recull les conclusions.

1. LES PRIORITATS.

La primera part de l'entrevista consisteix en una avaluació dels objectius que, segons l'entrevistat, s'han de considerar prioritaris pel futur de l'economia catalana. A diferència de la resta de l'entrevista, que es troba molt poc estructurada, aquesta primera part pressuposa l'establiment d'un rànquing de prioritats fàcilment quantificable (fins a tres, encara que s'admeten i comptabilitzen alguns empats)

Les prioritats:

- 1.Educació
- 2.Infraestructures

Les prioritats s'han obtingut a partir de la primera pregunta del qüestionari, on es plantegen deu temes a prioritzar: la importància de la dimensió de les empreses, la importància del foment de l'esperit empresarial, l'educació i la formació, les infraestructures, la internacionalització, el finançament autonòmic, el finançament de les empreses, la recerca i el desenvolupament, la cohesió social, i l'ocupació.

- 3.R+D
- 4.Cohesió Social
- 5.Foment de l'esperit empresarial
- 6.Internacionalització
- 7.Dimensió
- 8.Finançament
- 9.Ocupació

El gràfic 1 mostra la proporció de cada gran tema entre les tres prioritats més importants per al futur econòmic de Catalunya. ***L'educació i la formació apareixen com una de les tres prioritats més importants en el 79,8% dels casos, amb una diferència de més de deu punts percentuals respecte al segon (les infraestructures), que aconsegueix el 69,1%.*** En tercer lloc, però ja a més distància (44,7%), apareix la recerca i el desenvolupament. El segueixen amb importància la cohesió social i la sostenibilitat del creixement econòmic (39,3%), el foment de l'esperit empresarial (29,8%) i la internacionalització de les empreses catalanes (29,8%). A la cua de les prioritats es troba la preocupació per la dimensió de les empreses (19,1%), la situació del finançament autonòmic (13,8%), el finançament empresarial (6,9%), i, en darrer lloc, la qüestió de l'ocupació (3,2%). ***D'aquesta manera es pot afirmar que existeix una gran coincidència a l'hora de considerar la formació del capital humà i les infraestructures com els temes més prioritaris per impulsar el futur econòmic de Catalunya.***

En termes sectorials, hi ha dos grups molt diferenciats respecte al rànquing de les prioritats, per bé que la formació i les infraestructures apareixen en primer i segon lloc respectivament en tots els sectors. Els alts executius del sector

industrial, financer, tecnològic i de comunicacions, i representants de les associacions empresarials concedeixen el tercer lloc al foment de l'esperit empresarial. En la resta dels sectors (executius del sector serveis, professors d'universitat i escoles de negocis) és la cohesió i la sostenibilitat la que ocupa el tercer lloc.

2. ELS TEMES TRANSVERSALS.

En les entrevistes existeixen una sèrie de punts que, per la seva significació, transcendeixen el context dels compartiments estancs de cada secció o bloc del qüestionari per repetir-se amb insistència en diferents seccions. Des d'aquesta perspectiva es pot assenyalar que es tracta dels aspectes que els entrevistats consideren com a més importants. Aquests temes que tenen un abast transversal entre els blocs serien els factors impulsors més rellevants.

Més coneixement
d'idiomes

Els idiomes estrangers.

El factor transversal més remarcable és el domini dels idiomes i, molt particularment, de l'anglès. Sense ser preguntats específicament, una majoria aclaparadora dels entrevistats (71,2%) ha comentat en algun moment de l'entrevista, tant que el coneixement d'idiomes és prioritari, com que la seva falta suposa una debilitat per al sistema productiu català. D'aquesta manera, el coneixement de l'idioma anglès es configura com el tema transversal més important en l'impuls de la competitivitat de l'economia catalana.

Actualment el nivell
és preocupant

La majoria dels entrevistats consideren que el coneixement de l'anglès és molt prioritari, però que el nivell actual que ofereix el sistema educatiu català cal qualificar-lo de deficient. Que el domini de l'anglès és tingut per primordial en molts dels blocs temàtics queda palès en els següents exemples:

Dificulta l'atracció de
seus i multinacionals

a. El coneixement de l'anglès per part de la població facilitaria la possibilitat d'atreure empreses multinacionals i seus d'empreses importants (actiu d'atracció).

Dificulta la R+D

b. En el camp de la recerca i del desenvolupament, i atès que una gran part de les innovacions es produeixen en països de parla anglesa o es publiquen en revistes en anglès, el coneixement d'aquest idioma també resulta prioritari.

Dificulta la internacionalització de les empreses catalanes

- c. La internacionalització de les empreses catalanes trobarà dificultats mentre no se superi una determinada massa crítica de treballadors i executius que tinguin suficients coneixements d'anglès.
- d. En el sector serveis l'anglès té una funció vital en les relacions amb els clients.

Entre les **propostes** per aconseguir augmentar el nivell d'anglès de la població figuren les següents:

Incrementar el pressupost educatiu per fomentar l'anglès

- a. Incrementar els pressupostos educatius tant com sigui necessari per aconseguir l'objectiu de l'alfabetització anglesa de la població. L'ensenyament d'idiomes hauria de començar a primària i a secundària, sense que quedés limitat exclusivament en l'àmbit de l'educació universitària.

Acabar amb la concepció de l'anglès com una assignatura de tràmit

- b. El sistema educatiu no acaba d'entendre la necessitat d'aquesta disciplina i, com a conseqüència, l'anglès es converteix en una assignatura fàcil d'aprovar i amb poc contingut. La solució proposada passa, no solament perquè l'ensenyament de l'anglès proporcioni un nivell de coneixements tan elevat com el del català, sinó també perquè se n'augmenti el grau d'exigència.

Augmentar la percepció de la necessitat de ser una societat poliglota

- c. Accentuar la percepció social que Catalunya ha d'acabar essent una societat poliglota. Sobre aquest punt particular molts entrevistats posen com a exemple la situació d'Holanda.

Ensenyar part de les assignatures en anglès

- d. Una part de les assignatures s'haurien d'impartir en anglès, no només en la Universitat, sinó també en l'ensenyament obligatori (com ja succeeix en algunes escoles privades).

Millorar la formació dels professors

- e. La capacitat dels professors que haurien d'impartir en anglès és un aspecte complex que caldria resoldre millorant i actualitzant els coneixements dels professors.

- f. Disminuir la pràctica del doblatge i afavorir la possibilitat de veure pel·lícules en versió original.

Planificar
a llarg termini

La necessitat de planificar a llarg termini.

En gairebé tots els blocs apareix reflectida, d'una forma o d'una altra, l'opinió dels entrevistats sobre la necessitat d'anticipar tendències i planificar a llarg termini (15 o 20 anys). Es tracta, per tant, d'un tema amb una enorme transversalitat. El 56,3% dels entrevistats mencionen aquest punt al llarg de l'entrevista. Només amb una adequada planificació es poden aconseguir objectius importants a mitjà i llarg termini.

"Pla estratègic de
Catalunya"

A més a més, aquesta planificació hauria de ser integral, en el sentit de plantejar una espècie de "pla estratègic per Catalunya" que abasti, des de la formació fins a les infraestructures, passant pel creixement sostenible de l'economia o la cohesió social. En vista d'això, la primera cosa important és decidir com es vol que sigui la Catalunya del futur ("què volem ser com a país") i, a partir d'aquí, utilitzar una planificació integral i transversal per aconseguir aquest objectiu. Entre els diferents temes que s'estudien s'assenyalen els següents:

Planificar l'oferta
educativa

a. La planificació de l'oferta educativa de manera que s'ajusti a les noves necessitats d'un mercat laboral en contínua evolució.

Pla estratègic
universitari

b. La preparació d'un pla estratègic per a tot el sistema universitari català que consideri, tant les necessitats futures per especialitats, com una major coordinació amb altres nivells educatius.

Pla integral
d'infraestructures

c. Una planificació integral de les infraestructures que tingui en compte també les consideracions de tipus intermodal.

Anticipació i planificació
en el tema de la
immigració

d. La planificació a llarg termini de mesures encaminades a potenciar els actius d'atracció (recerca i desenvolupament, infraestructures, formació, etc.) com a única forma de consolidar centres de decisió en territori català.

e. En el tema de la immigració també és fonamental l'anticipació i la planificació de les necessitats, en funció dels sectors i les professions que esdevindrien més deficitaris en el futur.

"Múscul financer"

La necessitat de comptar amb suficient "múscul" financer.

Una altre element important de tipus transversal és la necessitat d'un sector financer català fort. Un 35,1% dels entrevistats consideren que aquest aspecte és un assumpte molt important. Entre les múltiples opinions sobre una estratègia que enforteixi el sistema financer català s'assenyalen les següents:

- a. Les entitats financeres catalanes no prioritzen el creixement de les empreses catalanes i no discriminen suficientment els projectes innovadors importants.
- b. El sector financer català hauria de ser prou important per impulsar dues o tres grans empreses que poguessin ser considerades el vaixell insígnia de l'economia catalana.
- c. Un sector financer català fort afavoriria l'atracció de seus, multinacionals i centres de decisió importants.

Coordinació entre administracions

La necessitat de coordinació entre les administracions.

La preocupació per les conseqüències negatives de la insuficient coordinació entre els diferents nivells de l'administració pública catalana és present, d'una manera o altra, en els comentaris d'una tercera part dels entrevistats, que s'hi refereixen en set apartats diferents. Les principals implicacions de la falta de coordinació són, en opinió dels entrevistats, les següents:

- a. L'absència de coordinació entre els diferents nivells de l'administració pública catalana (especialment la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona) ha provocat problemes a l'hora de potenciar les infraestructures bàsiques com l'aeroport o la Fira. No s'ha assolit el consens polític imprescindible amb relació a grans projectes que haurien d'haver estat tractats com a "projectes essencials". Com a producte d'això, les discussions sobre les infraestructures bàsiques s'han vist innecessàriament prolongades, cosa que ha incidit negativament en el seu desenvolupament. Més encara si tenim en compte els problemes de finançament generats per una baixa participació en els recursos de l'Estat espanyol.

- b. En la qüestió de la internacionalització de l'economia catalana, alguns entrevistats troben a faltar coordinació entre les administracions, fet que provoca una duplicació d'esforços. La coordinació també hauria d'existir amb l'Estat espanyol (per exemple a nivell del COPCA i l'ICEX). Dins d'aquest marc, igualment s'haurien de coordinar les ambaixades i les delegacions de la Generalitat a altres països. Així mateix, es proposa la construcció d'una xarxa de catalans influents a l'estranger per donar suport a la coordinació de les polítiques d'internacionalització.
- c. Els problemes de coordinació entre les administracions catalanes són mal valorats per les multinacionals i poden generar inseguretats que afectin negativament la seva possible instal·lació a Catalunya.
- d. Caldria incrementar la coordinació en la concessió d'ajudes a la recerca i al desenvolupament.

Totes les consideracions anteriors porten alguns entrevistats, a deduir que la manca de coordinació entre les administracions dificulta l'augment de la competitivitat.

3. DIAGNÒSTICS I RECOMANACIONS PER BLOCS TEMÀTICS.

Blocs temàtics

A més a més dels grans temes transversals, dins dels diferents blocs temàtics també existeixen punts de consens sobre el diagnòstic de la situació, així com moltes propostes de millora.

1. l'educació

L'educació i la formació.

Més anglès

Dins d'aquest bloc, l'aspecte que ha generat una major entesa, com ja s'ha comentat amb anterioritat, és la necessitat d'impulsar notablement l'estudi **d'idiomes i, en particular, de l'anglès.**

L'ensenyament de l'anglès i la seva prioritització ha de començar a primària i continuar durant l'ensenyament secundari. D'aquesta manera, l'adquisició d'un bon nivell d'anglès no ha d'estar necessàriament vinculada a l'ensenyament universitari. Se cita com a exemple el cas holandès, un país de dimensions comparables a les de Catalunya i on el 90% de la població parla perfectament l'anglès. L'anglès ha de deixar de categoritzar-se com una "matèria" o assignatura de tràmit. La millora de la formació en aquest idioma es troba en un grau força avançat en algunes escoles privades, la qual cosa indica que caldria un esforç financer per tal d'afavorir-ne l'expansió també en el sistema públic i evitar, així, el risc de crear una situació de falta d'igualtat d'oportunitats.

Prioritzar la formació professional

La segona de les prioritats en el bloc de preguntes sobre el sistema educatiu és la **formació professional**. Un 40,4% dels entrevistats es refereix a la necessitat de potenciar la formació professional. En el diagnòstic de la situació d'aquest nivell educatiu s'assoleix un ampli consens en els següents punts:

Existeix molta demanda i poca oferta

a. Existeix un gran desajust entre la baixa oferta de tècnics de formació professional i l'elevada demanda per part de les empreses. La causa fonamental és el baix prestigi que la formació professional té a Espanya. Un 20,2% dels entrevistats mostren una preocupació tal en aquest tema que no dubten a afirmar que, si bé existeix un dèficit considerable de titulats de formació professional, hi ha un excés d'universitaris ("és més fàcil trobar un universitari que un titulat de FP". "Hi ha inflació d'universitaris i el que fa falta és formació de grau mitjà per a les necessitats reals"). Aquesta "inflació" plan-

Baix prestigi de la FP

teja un greu problema, atès que els llocs de treball que obtenen els universitaris no tenen el nivell que ells esperen, cosa que genera un elevat grau de frustració. En aquest sentit, manifesten que la causa fonamental d'aquesta situació és "que la societat creu que sense un títol universitari no ets ningú, i això és un engany". En aquesta mateixa línia, s'assenyala la necessitat de "posar fi a la idea que sense anar a la universitat no es pot ser un bon professional en el futur".

Falta d'adaptació
per titulacions

b. La necessitat que l'oferta s'adapti a la demanda. En l'actualitat, es considera que la distribució per especialitats no és l'adequada. Un exemple concret el trobem en l'excés de titulats de la branca d'administració en comparació d'altres especialitats tècniques (com la de soldador, electricista o mecànic), que tenen una demanda molt superior. Cal analitzar amb profunditat les necessitats del mercat laboral per poder, així, determinar i impulsar les especialitats amb més futur. La formació professional, tal com està actualment organitzada, és massa estàtica i caldria dotar-la de més agilitat per adaptar-la a les necessitats del mercat laboral.

Estigma de ser la sortida
dels joves que pateixen
fracàs escolar

c. La formació professional encara té l'estigma de ser considerada com la sortida d'aquells que fracassen a secundària.

Entre les **propostes** per potenciar la formació professional destaquen les que segueixen:

Buscar fórmules per
prestigiar la FP

a. Buscar fórmules per donar prestigi a la formació professional. En aquest sentit, cal destacar la possibilitat de realitzar campanyes de publicitat per exposar-ne els avantatges, així com la proposta de convertir el grau superior en part del sistema universitari, a semblança d'alguns països europeus.

Major integració
FP - empreses

b. Una altra opció amb gran acceptació és la d'integrar el sistema formatiu a l'empresa. Els entrevistats posen reiteradament com a exemple el cas de la figura de l'aprenent en el sistema dual alemany. Se cita també el cas de les empreses alemanyes que operen a Catalunya i que, davant la falta de sensibilitat de l'administració davant el problema del dèficit de titulats de formació professional, estan implantant de manera informal un sistema similar a l'alemany.

Passarel·les
FP-universitat o FP
superior universitària

c. Haurien d'existir passarel·les entre la formació professional i la universitat (carreres tècniques) que no suposessin pèrdua de curs, o bé configurar una formació professional de nivell universitari.

**Formació en Valors
i competències**

Menys currículum i més
competències

L'actitud i la motivació
són molt importants

Un altre punt destacat per molts entrevistats (32,9%) és **la necessitat que la formació professional inclogui els valors i les competències** sense centrar-se tant en la mera transmissió de coneixements. En poques paraules: menys currículum i més competències i valors o, segons d'altres, competències i valors en el currículum. Per tant, s'entén que, per a una correcta connexió entre l'educació i l'adequació al lloc de treball, no només es requereix saber (coneixement) i saber fer. En l'entorn dinàmic del mercat de treball actual s'exigeix actitud i motivació (voler fer), control (poder fer) i el "role" (saber estar). Juntament amb aquestes perspectives, en moltes entrevistes es fa referència al concepte de polivalència, entès no com saber una mica de moltes coses, sinó com voler fer i saber estar.

Afavorir l'adquisició
d'habilitats bàsiques
per l'empresa

L'educació en els valors hauria de potenciar la formació de persones respectuoses, cultes, lliures, tolerants i solidàries, bo i desmitificant el valor del diner "per se" i centrant-se en la satisfacció pel treball ben fet. El més important és l'actitud (responsabilitat, cultura de l'esforç i motivació). Pel que fa a les habilitats, són moltes les opinions que advoquen perquè tinguin més prioritat en el sistema educatiu de la que actualment se'ls concedeix. El sistema educatiu i formatiu hauria de fer front al dèficit en matèria de competències i habilitats com ara la creativitat, l'expressió oral, la capacitat de treballar en equip, el lideratge, la capacitat per obtenir informació i analitzar-la de forma crítica i treure conclusions, i la capacitat d'expressió escrita. En el cas del lideratge hi ha una certa impressió que la universitat pot tenir un efecte negatiu.

**Divorci educació-
mercat laboral**

Un altre aspecte prioritari en el terreny de l'educació i la formació és la **falta de correspondència entre el sistema educatiu i les necessitats del mercat laboral**. Fins a una tercera part dels entrevistats citen aquest problema com una situació que cal resoldre de manera prioritària. La major proporció de les crítiques es refereix al divorci entre la universitat i les necessitats del mercat laboral, que s'identifica amb una situació d'evident manca de sintonia.

Especialment en l'ensenyament superior

Respecte al sistema **d'ensenyament superior i de postgrau**, molts dels entrevistats coincideixen a establir una clara diferència entre les escoles de negoci i les universitats. En el primer cas, les valoracions són majoritàriament positives. En canvi, amb relació a les universitats les opinions no són tan unànimes. El diagnòstic dels problemes en el sector universitari català es podria resumir en els següents punts:

Distanciament de les necessitats laborals

Predomini de les classes magistrals

- a. El divorci ja esmentat respecte a les necessitats del mercat.
- b. Continua existint un predomini de l'ensenyament basat en classes magistrals i transmissió de coneixements, que resulta poc compatible amb un món dominat per les noves tecnologies i que canvia amb rapidesa.

Excessiva expansió universitària

- c. S'ha produït una expansió en el nombre de centres universitaris poc relacionada amb la demanda real d'ocupacions i treball. En ocasions, l'expansió d'algunes universitats no es correspon amb la disponibilitat de professorat de qualitat.

Excessiva especialització en algunes titulacions

- d. S'ha abusat de la creació de llicenciatures excessivament especialitzades i amb poques sortides professionals.

Aproximar la universitat a l'empresa

Les propostes per solucionar aquests problemes passen per una "**aproximació de la universitat a les empreses**" i per la preparació d'un pla estratègic, destinat a tot el sistema universitari català, que prengui en consideració, tant les necessitats futures per especialitats, com una major coordinació amb altres nivells educatius. En concret, per ordre d'importància, cal citar les següents:

Participació de les empreses en plans d'estudis

- a. La possibilitat que les empreses puguin participar en la formació i en els plans d'estudis de les universitats. D'aquesta manera, també se sentirien més vinculades al món universitari, fet que, a la vegada, afavoriria la seva implicació financera en les activitats de la universitat.

Crear competència entre universitats

- b. Crear competència entre les universitats. Amb aquesta finalitat s'intenta que les universitats tinguin més autonomia de gestió i puguin contractar qui vulguin, sempre, però, que el seu finançament depengui de la consecució d'objectius. Per tal que la competència sigui efectiva caldria augmentar el nombre i la quantitat de les beques.

Orientació cap al mercat laboral

- c. Orientació cap a especialitats que tinguin demanda en el mercat de treball.

Centres d'excel·lència

d. Priorització d'uns centres sobre d'altres i consegüent creació d'una categoria de centres d'excel·lència que, pel seu prestigi, fossin una referència per a la resta del sistema universitari, per als estudiants estrangers, per al sistema productiu, etc.

Foment de l'esperit
empresarial

e. Fomentar l'esperit empresarial des del propi sistema educatiu (especialment en les titulacions tècniques). És necessari posar fi a les connotacions negatives del concepte d'empresari. El sistema educatiu actual, i particularment la universitat, prioritza el valor de la seguretat enfront de l'esperit emprenedor i no fomenta gens la cultura d'assumpció de riscos i de creació d'empreses. Cal transmetre a la societat la idea que els empresaris creen llocs de treball i riquesa. D'aquesta manera, es podria vèncer una certa inèrcia negativa, molt influïda per certa opinió pública, que tendeix a associar el fet de ser empresari amb acomiadaments, frauds a hisenda pública, etc. És necessari dignificar la figura de l'empresari, a la qual cosa pot ajudar el sistema educatiu. Una proposta per dur a terme aquest "ensenyament emprenedor" consistiria en la introducció d'assignatures sobre històries d'empreses o de casos pràctics sobre empreses.

Augment de les
pràctiques en empreses

f. Augmentar les pràctiques en empreses.

El 19,1% dels entrevistats assenyalen que ***el sistema educatiu no prepara adequadament les persones per als nous reptes socials ni per al seu futur professional***. En particular, molts entrevistats fan referència a l'excés d'erudició i classes magistrals i a l'absència d'un mínim nivell de pragmatisme. Es dona més importància al fet de "empollar", més que no pas a la lògica i a la resolució de problemes concrets. "El sistema formatiu basat en l'enciclopèdia no és sostenible". El mateix entrevistat resumeix aquesta situació dient que el sistema educatiu actual és "massa conservador, no es modernitza i sempre estem discutint els mateixos problemes del sistema. És poc realista i està encarcerat". Des d'aquesta perspectiva, és cert que, des de fa ja molts anys, la qüestió de la formació professional o la falta de correspondència entre el sistema educatiu i les necessitats del mercat laboral són elements recurrents en els diagnòstics sobre el sistema educatiu.

Pràctiques en empreses

Un altre punt prioritari és la necessitat de vincular l'educació amb el món del treball a partir de **pràctiques en empreses**, sobretot pel que fa a titulats de formació professional i universitaris. De fet, si s'agreguen, d'una banda, les opinions generals sobre la necessitat de realitzar més pràctiques en empreses, i de l'altra, les opinions específiques referides a la formació professional i a la seva estreta imbricació amb el sistema productiu, s'aconsegueix un nivell de suport entre els entrevistats del 29,8%. Algunes propostes per facilitar aquesta connexió consisteixen en el fet de poder aconseguir crèdits pels treballs realitzats en les empreses durant els últims anys del cicle educatiu, així com en una implicació més seriosa per part de les empreses en l'execució de les pràctiques, sempre evidentment en funció de les necessitats de formació de cada sector. Admetent que molts joves, segons l'opinió de gran part dels entrevistats, desconeix el que és una empresa i com funciona realment, un dels avantatges més citats que ofereixen les pràctiques en empreses és la socialització en el món de l'empresa i el contacte inicial amb la cultura del treball.

Respecte a la formació primària i secundària no professional, els entrevistats no fan gaires comentaris. De totes maneres és freqüent l'afirmació que la LOGSE no està donant els resultats esperats i que, per tant, s'hauria de revisar. La percepció dels entrevistats és que el nivell de primària i secundària ha disminuït i s'ha expandit la cultura del "mínim esforç", cosa que ha provocat, no només una relaxació de l'exigència, sinó també que els estudiants acabin amb greus carències..

Formació contínua

Un sub-bloc important de la secció sobre educació i formació es refereix a **la formació contínua en l'empresa**. Amb caràcter general, es considera que la formació contínua és molt necessària, sobretot si es té en compte el desajustament esmentat entre el sistema educatiu i les necessitats del mercat laboral. Amb tot, i llevat de les grans empreses, s'hi dediquen **pocs recursos**. Els **motius** més citats són els següents:

Falta de voluntat

a. La falta de voluntat de l'empresa (que no entén que la formació addicional es transforma en millores de la productivitat)

Inseguretats en la rendibilització

b. La por de l'empresari a que, arran de l'elevat nivell de temporalitat, el treballador un cop format deixi l'empresa.

Competència via costos

c. Moltes empreses no es preocupen de la formació perquè segueixen apostant per la competència via costos en lloc de prevaler la innovació i la generació de valor afegit.

Entre les **solucions** proposades per millorar la situació de la formació contínua s'inclouen les següents:

Més incentius fiscals i subvencions

a. La concessió d'incentius de tipus fiscal, descomptes en la seguretat social i més subvencions directes per realitzar formació en l'empresa.

Formació és inversió i no despesa

b. La conscienciació de l'empresari en el sentit que la formació en l'empresa és una inversió i no una despesa.

La formació com a element estratègic

c. La comprensió, per part dels empresaris, de la formació com un element estratègic important per a la satisfacció i la motivació dels treballadors.

Major facilitat per incorporar becaris

d. Major facilitat per incorporar becaris en les empreses (bo i modificant la regulació jurídica del becari)

Sistema d'acreditació en formació contínua

e. Facilitar la "portabilitat" dels coneixements i les competències adquirides a través de la formació contínua mitjançant un procés homologat de reconeixement i convalidació.

2. Les infraestructures

Les infraestructures.

Dèficit d'infraestructures

Entre les prioritats més importants comentades en el capítol 1, les infraestructures apareixen en segon lloc. En aquest tema hi ha força coincidència: un **63,1% dels entrevistats consideren que hi ha un dèficit d'infraestructures bastant o molt important.**

Minva la capacitat de competir de l'economia catalana...

En general, els entrevistats entenen que la falta d'infraestructures, la seva dimensió no apropiada i el seu cost, minven la capacitat de l'economia catalana per guanyar competitivitat a través de múltiples canals: impedeix aprofitar economies d'escala, fa més difícil la decisió de multinacionals i seus d'instal·lar-se a Catalunya, incrementa els costos de transport, etc. A més a més, comptant que Europa és la gran oportunitat de Catalunya, serien necessàries unes bones infraestructures de connexió per aprofitar aquesta

I limita la seva projecció exterior

conjuntura. Catalunya és un país que té molt a guanyar amb la integració europea, arran de la seva situació geogràfica i capacitat empresarial. De tota manera, aquests avantatges competitius es veuen entorpidits per unes infraestructures insuficients, que creen un coll d'ampolla que impedeix a Catalunya convertir-se en un pol d'atracció bàsic al sud d'Europa i agreugen així mateix les dificultats d'internacionalització de les empreses. Conseqüentment, la manca d'infraestructures, a més d'afectar la competitivitat de l'economia catalana, limita la seva projecció exterior.

Falta de coordinació entre administracions

Un altre aspecte destacat amb relació a les infraestructures és **que les administracions catalanes han de sumar esforços per impulsar projectes que haurien de ser considerats com a "projectes essencials" per la seva enorme importància**, així com a l'hora de gestionar temes tan primordials com, per exemple, la Fira de Barcelona. El problema de les infraestructures a Catalunya no és només una qüestió de falta de finançament, sinó que és necessària, també, la màxima coordinació entre els diferents nivells de l'administració pública catalana. En aquest sentit hauria d'existir un pla director d'infraestructures a nivell de tot Catalunya que permetés una planificació a 20 anys de les necessitats. El pla hauria d'identificar correctament els dèficits i prioritzar entre les diferents actuacions. En projectes tan fonamentals com les grans infraestructures, caldria evitar totalment les qüestions partidistes i fer prevaler l'interès general del país.

Falta de recursos financers

L'últim tema comú en la qüestió de les infraestructures és **el finançament**. Existeix un acord generalitzat en el fet de relacionar el dèficit d'infraestructures actual amb el dèficit de la balança fiscal i l'escàs interès de l'Estat espanyol per invertir a Catalunya. En aquest punt, molts dels entrevistats consideren que la qüestió del finançament autonòmic s'hauria de plantejar també des del punt de vista de l'eficiència (la gestió del Govern és millor que la de l'Estat espanyol).

Deficiències principals:

El catàleg de **deficiències en matèria d'infraestructures** apareix en el gràfic 2 (pàg. 102). Les referències sobre el tema de l'aeroport, les carreteres i les infraestructures ferroviàries superen el 50%. El següent grup per ordre d'importància el formen els subministraments d'aigua i d'energia elèctrica. Després apareix el port,

que figuraria en una posició més elevada entre les infraestructures deficitàries si no fos perquè molts entrevistats descompten el futur i consideren que la inversió prevista per l'ampliació del port de Barcelona li donarà una dimensió raonable. Superant també la barrera del 20% apareix el tema de les connexions de banda ampla. Amb percentatges bastant menors, la FIRA, el sòl industrial i altres infraestructures tecnològiques.

- Aeroport

a. **Aeroport.** Es considera que és una infraestructura clarament insuficient en la seva configuració actual. L'absència de vols transoceànics i la necessitat de fer escala a Madrid perjudica la competitivitat de les empreses i dificulta, tant la internacionalització de l'economia catalana, com el flux d'executius internacionals, fet que afecta la capacitat d'atracció de centres de decisió (seus) i multinacionals.

- Carreteres i autopistes

b. **Carreteres i autopistes.** El sistema de carreteres i autopistes catalanes no assoleix els estàndards europeus (es cita com a punt de comparació les autopistes franceses). El col.lapse, o l'elevada densitat circulatòria de moltes vies, suposa elevats costos per a les empreses i pèrdua de competitivitat. Els aspectes més destacats són la necessitat de descongestionar les rondes (construcció d'un tercer cinturó), les deficiències en les comunicacions transversals, la falta d'un corredor Barcelona-Tolosa, la manca d'integració de les xarxes viàries, i el pagament dels peatges.

- Els ferrocarrils

c. **Els ferrocarrils.** La incompatibilitat amb l'amplada europea és l'aspecte més citat, sobretot amb referència al transport de mercaderies. Altres punts destacats són el retard en la construcció del tren d'alta velocitat, la importància de buscar una connexió tipus TGV amb França, i la necessitat de facilitar la intermodalitat ferrocarrils-ports.

- Provisió d'aigua

d. **Provisió d'aigua.** El preu de l'aigua és elevat i falta sòl industrial nou amb canalitzacions d'aigua.

- Energia elèctrica

e. **Energia elèctrica.** Molts entrevistats són crítics amb les deficiències del servei d'energia elèctrica, la fiabilitat de la qual consideren clau per a la producció.

- Port

f. **Port.** Si bé l'ampliació del port de Barcelona es valora positivament, es creu que les elevades taxes, tant a Barcelona com a Tarragona, perjudiquen el trà-

fic de mercaderies. En referència al port de Tarragona es retreu la comunicació bastant deficient que manté amb altres mitjans de transport. És una opinió generalitzada la necessitat d'erigir el port de Barcelona en líder del transport de mercaderies al Mediterrani, per bé que se sent amb força l'amenaça del binomi intermodal València-Madrid.

Actuacions prioritàries:

Davant d'aquesta dotació deficient d'algunes infraestructures, **quines haurien de ser les prioritats?** En primer lloc, apareix la necessitat d'un aeroport internacional, després, l'ampliació de l'aeroport, els ferrocarrils, les carreteres i el peatge de les autopistes, la xarxa de banda ampla, el subministrament elèctric i el port.

- Vols intercontinentals

La prioritat concedida a **l'aeroport** concorda amb la seva consideració com a infraestructura deficitària. Molts entrevistats creuen que el tema de la tercera pista s'hauria de resoldre amb rapidesa. Altres entenen que, davant la falta d'espai per créixer, l'ampliació de l'aeroport no és factible en les dimensions que caldrien, i en vista d'això plantegen la viabilitat d'un segon aeroport. També es sol·licita un pla director molt més ambiciós i la possibilitat de millorar la gestió bo i obtenint-ne la transferència de les competències.

- Tercera pista...

o segon aeroport

- Amplada de via europeu

En matèria de **ferrocarrils** la prioritat és adoptar l'amplada de via europea i evitar els colls d'ampolla que produeix aquest tema (descàrrega de mercaderies a la frontera i posterior trasllat amb camions o recarregament en trens). La connexió del TGV amb França és una altra de les prioritats en matèria ferroviària, en el marc d'una estratègia de millora del corredor mediterrani, que inclouria també el ràpid desdoblament de les vies cap al sud. Per últim, la incertesa sobre els terminis definitius del TGV també és un motiu de preocupació força important.

- Connexió TGV amb França

- Acabar el TGV a temps

- Desdoblament de l'eix transversal

Pel que fa a les **carreteres**, moltes vies apareixen com a prioritàries, arran de l'elevada congestió que ara per ara presenten. Entre altres, s'assenyala la conversió en autovia (o almenys el desdoblament) de l'eix transversal, la millora de les comunicacions d'entrada i sortida de les ciutats (com a alternativa que també podria reduir els preus del sòl i abaixar el cost de l'habitatge), i el des-

- Tercer cinturó

- Conversió en autovies
(per exemple la N.340)

doblament de moltes carreteres. El tema del gran nombre de peatges existents és vist com a perjudicial de cara a la competitivitat i com un greuge comparatiu clar enfront d'altres autonomies de l'estat.

- Abaratir la connexió
ADSL

La qüestió de la **xarxa de fibra òptica i del transport de dades** és una altra de les prioritats en infraestructures. Un primer problema radica en el preu de la connexió ADSL, ja que dificulta la penetració d'Internet i el desenvolupament del comerç electrònic. Els entrevistats del sector tecnològic destaquen que la dificultat més important es troba en la necessitat d'obtenir una amplada de banda més gran a l'autopista ("backbone"), coll d'ampolla en aquests moments. Per contra, altres entrevistats entenen que amb el ADSL ja es disposa d'una amplada de banda suficient (de fet està infrautilitzat), sense que sigui indispensable esdevenir els primers en aquest tema (es pot ser els segons i no passaria res).

- Millor connexió
port-ferrocarril
- Abaratir les taxes
- Horari de duanes

Respecte al tema del **port**, el que preocupa és la caiguda del volum de càrrega del port de Tarragona i l'impuls que demostra el port de València (que al 2001 va créixer un 11,7% en tones transportades) enfront del de Barcelona (que només va créixer la meitat). Davant d'aquesta situació, la proposta bàsica passa per millorar la connexió intermodal entre els grans ports catalans i el ferrocarril/carreteres i procurar una rebaixa de les taxes. Així mateix, es suggereix que les duanes no quedin tancades durant la nit ni els caps de setmana.

3.R+D i col.laboració
Universitat.empresa

La col·laboració universitat-empresa i la inversió en recerca i desenvolupament.

Problema cultural

L'opinió més generalitzada és que la relació entre la universitat i les empreses resulta esgotadora. Hi ha un **problema cultural enorme**, ja que parlen llenguatges diferents. Mentre la universitat funciona amb un ritme de temps lent, les empreses es regeixen per terminis temporals ràpids. Existeix una desconfiança mútua entre tots dos móns, encara que "estan condemnats a entendre's". Ara com ara, les empreses s'avenen molt més bé amb les escoles de negocis i amb algunes de les titulacions tècniques.

Entre els **problemes que afecten la col·laboració universitat-empresa** en matèria de recerca i desenvolupament cal destacar els següents:

Falta recerca amb orientació empresarial

a. Les universitats no fomenten la recerca amb finalitats comercials o que s'adaptin a les necessitats de les empreses. Es destinen molts recursos a projectes que no són productius ni es refereixen a problemes reals. Això implica l'existència d'un gran desajust entre la recerca que es realitza en la universitat i les necessitats reals de les empreses.

Universitat poc interessada en les empreses

b. Les universitats es mostren poc interessades a treballar per a les empreses. Falta motivació a l'hora de proporcionar a les empreses, tant els seus productes de recerca, com la informació sobre els que poden oferir. Alguns entrevistats posen de manifest que cap universitat no ha anat a facilitar-los els seus treballs de recerca, si bé quasi totes els demanen "subvencions".

Sistema universitari molt rígid

c. El sistema universitari és molt rígid. El caràcter funcional dels professors redueix els incentius per a la col·laboració amb les empreses.

Empreses poc innovadores

d. Les empreses, sotmeses al dia a dia, tenen poca consciència de les necessitats de col·laboració en matèria d'R+D, ja que moltes d'elles no realitzen activitats de recerca i desenvolupament. En ocasions, els falta esperit innovador, visió de futur i capacitat d'assumir riscos per dedicar recursos a projectes que tenen una rendibilitat a molt llarg termini.

Les **propostes** plantejades per superar la falta de col·laboració entre universitats i empreses poden resumir-se en les que segueixen:

Millorar el tractament fiscal

a. Millorar el tractament fiscal dels fons destinats a la col·laboració entre universitats i empreses en matèria de recerca i desenvolupament.

Eliminar limitacions

b. Eliminar les limitacions per tal que els professors universitaris puguin obtenir retribucions en el sector privat. S'hauria de veure com una situació normal el fet que un professor col·labori amb una empresa, cosa que estalviaria interpretacions negatives. La col·laboració amb empreses no suposa una corrupció de l'esperit universitari.

Més centres públics de recerca

c. És necessària la presència de més centres públics de recerca a Catalunya i evitar-ne l'excessiva concentració a Madrid. Caldria promoure instituts mixtos universitat-empresa i instituts de recerca especialitzats en empreses.

	<p>Fomentar els centres d'excel·lència i no qualsevol tipus de centre de recerca.</p>
Canvi de mentalitat empresarial Més informació	<p>d. Canvi en la mentalitat empresarial davant la inversió en R+D.</p> <p>e. Millorar l'accés a la informació a fi que les empreses puguin conèixer què pot oferir la universitat en temes d'R+D.</p>
Universitats proactives	<p>f. Donar a les universitats un enfocament més empresarial que els permeti tenir una actitud proactiva per avançar-se a les necessitat de les empreses. La universitat hauria de tenir una gestió més professional.</p>
Inversió en R+D	<p>Respecte a la inversió en R+D, amb caràcter general es plantegen els següents problemes:</p>
Dimensió empresarial	<p>a. La dimensió de les empreses és un impediment per invertir en R+D. Poques empreses realitzen R+D i, per això, no tenen consciència de la importància de la innovació com a factor impulsor de la competitivitat.</p>
Planificació integral de la política de R+D	<p>b. Hi ha dispersió en els organismes encarregats de fomentar l'R+D. La Generalitat hauria de ser l'única administració responsable dels ajuts a la R+D amb una planificació integral i definició de prioritats. La política científica no té una línia definida: s'inverteix en R+D sense tenir un objectiu clar ni una visió planificada.</p>
	<p>Les mesures que es proposen per augmentar la inversió en R+D i la seva eficàcia són aquestes:</p>
Augmentar ajudes públiques Simplificar la normativa fiscal	<p>a. Augmentar les ajudes públiques i les desgravacions fiscals.</p> <p>b. Simplificar la normativa sobre ajudes fiscals a la innovació. Això significa eliminar burocràcia (creació d'una finestreta única per temes de fiscalitat de la inversió en R+D) i aclarir la legislació. S'hauria de definir amb nitidesa quines inversions tenen aquesta consideració d'entre les que el Ministeri d'Economia, el Ministeri d'Hisenda i el Ministeri de Ciència i Tecnologia qualifiquen com a R+D.</p>
Descentralitzar el CEDETI	<p>c. Descentralitzar el Centre Desenvolupament de Tecnologia Industrial, CEDETI.</p>

4. Cohesió social

Créixer genera desigualtat...

que el sector públic ha de limitar

Responsabilitat social de l'empresa

- medi ambient
- formació
- cultura

- i pagar els impostos

Però no inclou no acomiadar treballadors

Catalunya té un nivell de cohesió cívica molt satisfactori...

encara que la immigració pot suposar una amenaça

La integració dels immigrants és bàsica...

Sostenibilitat i cohesió social.

Un 70% dels entrevistats asseguren que una economia en **creixement sempre genera desigualtat**. Ara bé, no tot acaba en el fet d'afirmar la necessitat de canviar el model de creixement; cal concretar què vol dir aquesta asseveració. Cal dir, però, que, al mateix temps, un grup també notable d'entrevistats considera que l'acció del Govern hauria de posar límits a aquesta tendència i garantir uns mínims vitals que no desincentivessin la iniciativa personal. Si el nivell de desigualtat persisteix i creix excessivament es posa en perill la pròpia sostenibilitat del creixement. En qualsevol cas, el més important és mantenir la igualtat d'oportunitats, no de resultats.

Respecte a la **responsabilitat social de l'empresa**, els aspectes més destacats són la compatibilització de la producció amb la protecció del medi ambient i algunes consideracions de tipus social (finançar accions formatives i col·laborar amb la promoció de la cultura). No es pot desconèixer que una proporció significativa d'entrevistats considera que la responsabilitat de l'empresa consisteix a complir la llei, guanyar diners i assegurar la seva supervivència, i que pagar l'impost de societats ja és un mecanisme de responsabilitat social suficient, malgrat la desconfiança que genera la seva eficàcia. Les empreses haurien de tenir la possibilitat d'escollir accions socials concretes a les quals dedicar una part dels impostos que paguen (a semblança de la renda, on existeix la possibilitat de marcar les caselles d'aportació a l'església o a altres finalitats socials). D'aquesta manera s'aconseguiria un grau de compromís més elevat.

Amb relació a la **cohesió social**, la impressió generalitzada és que Catalunya no té problemes socials específics i que el nivell de cohesió cívica assolit és molt satisfactori. Respecte al futur, la majoria dels entrevistats (65,1%) entenen que la immigració pot suposar una amenaça a la cohesió social, mentre un 16,3% la consideren més un repte que una amenaça, i el 18,6 % restant assegura que es tracta d'una amenaça però, a la vegada, d'un repte.

A causa de les marcades diferències culturals i religioses de molts **immigrants**, el principal problema rau en la **seva integració a la societat catalana**. En aquest punt, molts dels entrevistats comenten les dificultats afegides que

encara que complexa

S'han de garantir els seus drets...

Però ser inflexibles també amb les seves obligacions

actualment suposa la integració dels immigrants en comparació de la immigració dels anys seixanta. Hi ha un ampli consens a assenyalar que els immigrants tenen drets però, a la vegada, també obligacions. Cal garantir-los els seus drets i ser tolerants i respectuosos, però, al mateix temps, mostrar-nos inflexibles amb els seus deures. Els immigrants haurien de ser informats dels seus drets però també de les seves càrregues (particularment, respectar les lleis i assegurar-se que els nens reben la formació obligatòria). Per la seva part, els catalans hem de fer un esforç cultural. La diversitat cultural és enriquidora i no suposa perdre la identitat catalana, encara que els immigrants haurien de ser respectuosos amb la cultura pròpia del país.

Altres amenaces a la cohesió social, si bé menys rellevants, es concreten en les següents:

- a. L'augment de la delinqüència. Si aquest augment es vincula a la immigració, en el futur podrien donar-se greus problemes de racisme i xenofòbia.
- b. Educació cívica deficitària, sobretot en els joves.
- c. Les baixes pensions de la tercera edat generen bosses de pobresa no declarades i agreujades per l'elevat preu dels lloguers.

Les propostes bàsiques per evitar que la immigració es converteixi en una amenaça per a la cohesió social són aquestes:

Afavorir la integració social dels immigrants

a. Afavorir la integració social dels immigrants. La política educativa ha de tenir un paper fonamental, sobretot en l'escolarització dels nens. També cal evitar la formació de guetos. Finalment, la integració dels immigrants a la cultura catalana és convenient que tingui lloc sense excessos ni extremismes.

Controlar la immigració

b. Controlar la immigració. S'haurien d'augmentar les quotes d'immigració legal i ser inflexibles amb la immigració il·legal.

5. Internacionalització

La internacionalització de les empreses catalanes.

Un altre punt important és la internacionalització de les empreses catalanes. La gran majoria dels entrevistats coincideixen a afirmar que el mercat europeu és el vertader mercat de les empreses catalanes.

Mercat europeu és el veritable mercat

Amb tot, s'estableix una distinció entre les PIME, que haurien de concentrar-se a Europa, i les grans empreses, que poden anar a vendre més lluny. En el cas de les PIME, a més, es considera que, a causa de la manca de musculatura suficient per competir amb països desenvolupats, poden trobar una bona oportunitat en els països emergents.

Àrees prioritàries:
-Amèrica Llatina
-Europa de l'Est

Entre les **àrees prioritàries** destaquen **l'Amèrica Llatina i l'Europa de l'Est**. De tota manera, en el primer cas, alguns entrevistats assenyalen que la inestabilitat periòdica que pateixen els mercats llatinoamericans suposa l'haver d'assumir un nivell de risc molt elevat.

En l'apartat dels **problemes pel procés d'internacionalització** de les empreses catalanes figuren els següents:

Falta coneixement d'idiomes

a. La falta de coneixement d'idiomes, que és citada pel 48,2% dels que s'han pronunciat sobre els problemes d'internacionalització, arran de la seva importància a l'hora d'obrir mercats i atreure empreses. Dins d'aquest mateix apartat també s'inclou la necessitat que el personal de l'administració parli idiomes estrangers.

Falta mentalitat internacional

b. Manca de mentalitat internacional en l'empresariat català, que es caracteritza per una actitud individualista, amb por al risc i on predomina la "cultura del no moure's". La raó és que a Catalunya es viu molt bé i la gent és molt acomodaticia.

Petita dimensió

c. La petita dimensió de les empreses i la seva estructura familiar tampoc no afavoreix la internacionalització.

	<p>Entre les mesures proposades per promocionar la internacionalització destaquen les següents:</p>
Integració de serveis per la internacionalització	a. Que l'administració coordini i integri els serveis que faciliten l'exportació, a fi d'aconseguir economies d'escala i no haver de duplicar esforços.
Identificació d'oportunitats de negoci	b. Que l'administració, amb la possible col·laboració de la Cambra de Comerç, doni a conèixer els mercats exteriors i publiqui una anàlisi de mitjà termini, del tipus "benchmarking", per tal d'identificar les millors oportunitats exteriors per a les empreses catalanes. Es considera de gran importància l'existència de mecanismes d'informació per saber quins són els canvis comercials més rellevants en el món i llurs conseqüències (per exemple, com incideix la incorporació de la Xina a l'OMC).
Atracció d'estudiants estrangers	c. La penetració a d'altres països es facilitaria si s'aconsegüís atreure un bon nombre d'estudiants estrangers a través del sistema educatiu català, principalment a nivell universitari.
Acabar amb les barreres administratives	d. Que es posi fi a les barreres administratives, sobretot les que resulten fàcils d'eliminar. Pensem, per exemple, en les duanes dels ports que tanquen durant la nit i els caps de setmana.
Millorar el tractament fiscal de treballadors catalans a l'estranger	e. Altres actuacions inclouen la millora del règim fiscal dels treballadors catalans que vagin a altres països a treballar, el foment de les escoles de comerç exterior amb orientació geogràfica i sectorial, la promoció d'infraestructures per agilitar l'accés a la Unió Europea, o la col·laboració de l'administració pública en la consecució dels avals per accedir a finançament un cop en el país de destí.

Els entrevistats valoren positivament el treball del COPCA i consideren que la política d'internacionalització s'està desenvolupant de forma molt correcta. Les úniques queixes es refereixen als recursos dedicats al COPCA (que són pocs) i a la seva coordinació amb altres institucions que tenen competències en la matèria (incloses les de l'Estat espanyol).

6. Dimensió de les empreses

El mida és relativa...
i no tan important

El que importa és la rendibilitat

Individualisme

Desig de control supera al de créixer

Falta d'ambició

La dimensió de les empreses i el finançament.

El tema estrella en les anàlisis sobre el teixit empresarial català sol ser l'escassa dimensió mitjana de les empreses. De tota manera, **un 58% dels entrevistats considera que la dimensió de les empreses és poc o gens important per a la competitivitat futura de l'economia catalana**. L'opinió més generalitzada és que la mida depèn del sector. És cert que per a determinats sectors (per exemple els que requereixen una elevada inversió en recerca i desenvolupament o estan orientats cap a l'exterior) s'exigeix una determinada massa crítica. Tanmateix, un volum petit també ofereix avantatges competitius quan es necessita capacitat d'adaptació i flexibilitat.

Des d'aquest punt de vista, s'hauria de buscar un equilibri entre empreses grans (que creen molta ocupació i donen prestigi, però són poc fidels al territori) i PIME. La mida de les empreses és considerat com una qüestió obsessiva ("mania persecutòria"), quan l'èmfasi s'hauria de posar en la rendibilitat. El problema és més de gestió que de dimensió ("Hi ha un problema de dimensió en les empreses catalanes, però la dimensió per la dimensió no és el més important. L'important és l'eficiència, la rendibilitat").

De tota manera, encara que més minoritària, també existeix la impressió de la poca conscienciació dels empresaris respecte als beneficis que es poden derivar de la dimensió, motiu pel qual no li atribueixen gaire importància.

Les **causes** principals de la **petita dimensió** de les empreses catalanes són les següents:

- a. L'impediment principal rau en una qüestió de mentalitat i cultura. A l'empresari català no li agrada perdre el control del seu negoci i per aquest motiu no promou fusions. Moltes empreses de caràcter familiar no volen adaptar-se al canvi. "Tenen por a créixer", cosa que demostra una certa "manca d'ambició i de cultura del risc". L'ambició pel control és major que la del creixement: l'empresari català prefereix no compartir riscos ni beneficis. En poques paraules, "l'empresari català de la PIME viu molt bé i no vol carregar amb les preocupacions que suposa una empresa gran".

Falten almenys acords
estratègics

b. Tampoc no hi ha mentalitat d'arribar a acords estratègics amb altres empreses (sense arribar a una fusió), arran de l'excés d'individualisme i de falta d'associacionisme de l'empresariat.

Falta professionalitat en
al gestió

c. Hi ha poca transparència i falten professionals externs en la gestió.

Entre les **mesures** que es proposen per augmentar la dimensió de les empreses es citen les següents:

Facilitar les aliances
estratègiques

a. Afavorir la integració d'empreses a partir d'aliances estratègiques sense necessitat de fusions. Els acords de cooperació i els protocols estratègics poden ser importants quan es tracti de problemes concrets de grans dimensions.

Facilitar les fusions

b. L'administració pública hauria de promoure les fusions empresarials i donar més suport a les grans empreses.

Canvi de mentalitat

c. Fomentar l'educació i la informació per canviar la mentalitat. És necessari un esforç econòmic per impulsar aquesta iniciativa en els mitjans de comunicació.

El finançament

Juntament amb la qüestió de la dimensió, també apareix un apartat sobre el **finançament de les empreses**. La guia pregunta específicament sobre la possibilitat de configurar un segon mercat on poguessin accedir les empreses de volum mitjà o petit. Les opinions es troben molt fragmentades. Un 49,2% considera que seria una proposta interessant. Tanmateix, una gran majoria d'aquest 49,2% assenyala que, perquè fos d'utilitat aquest disseny, s'hauria de realitzar amb molta cura perquè els mecanismes de mercat funcionessin correctament. Altres entrevistats posen de manifest la dificultat de posar-lo en marxa, vist que ha fracassat en altres llocs i que Catalunya no disposa ni d'estructura ni de tradició.

Segon mercat no és
prioritari

En qualsevol cas, l'opinió majoritària respecte al segon mercat és la de considerar que és una opció que no funcionaria (50,8%). El motiu fonamental és que a moltes empreses no els agraden els mercats financers pels requisits de transparència que aquests suposen. A més a més, els segons mercats han fracassat en altres llocs on s'han intentat implantar.

Millor recolzar el capital risc

Molts entrevistats proposen donar suport de forma més decisiva al capital risc com una forma alternativa viable a un segon mercat. De tota manera consideren que falta, no només una campanya d'informació sobre aquest tema, sinó també el suport del sistema financer català i de l'administració pública.

Falten idees més que finançament

Hi ha una proporció significativa d'entrevistats que considera que, a Catalunya, no existeixen problemes destacats amb el finançament de les empreses ("No hi ha dificultat per trobar recursos bancaris"). Aquesta opinió concorda amb la "satisfacció" general per la dimensió actual de les empreses i la manca de mentalitat de creixement de l'empresariat enfront del desig de control. L'empresari mitjà "prefereix invertir en el seu negoci al seu propi ritme", i trobar finançament no sol ser un problema important. "El que falten són idees més que no pas finançament".

7.Ocupació

L'ocupació.

En matèria d'ocupació es plantegen específicament tres apartats: la qüestió de la temporalitat, la conciliació de la vida laboral i familiar, i la immigració.

El nivell de temporalitat no és preocupant

En el tema de la **temporalitat** hi ha un ampli consens a l'hora de assenyalar que el nivell actual, més que preocupant, és un mal menor. El problema no rau tant en la temporalitat com en la manca de flexibilitat. De fet, la temporalitat s'interpreta com una conseqüència de la falta de flexibilitat, causada fonamentalment per la negativa dels treballadors a acceptar la mobilitat geogràfica i per uns elevats costos d'acomiadament. La temporalitat provoca inseguretats en els treballadors, però també genera problemes per als empresaris, si tenim en compte que crea inseguretats en la fidelitat dels treballadors i redueix la propensió a donar formació per part de les empreses.

Les causes de la temporalitat són:

- La falta de flexibilitat i la mobilitat dels treballadors-

Conseqüentment, **l'actual nivell de temporalitat té les següents causes:**

- a. La falta de mobilitat dels treballadors, que genera una gran inflexibilitat. "Moure 100 metres una empresa suposa uns costos que aquesta no pot assumir". "Si en la ment del treballador hi ha la propietat de l'habitatge i en la ment de l'empresari tenim el risc de mercat, cal que tothom cedeixi una

– Els elevats costos
d'acomiadament

mica. El treballador ha d'aprendre a assumir major mobilitat i l'empresari ha de saber fidelitzar millor els seus treballadors. Hauriem de tenir present que un contracte laboral ha de comprometre les dues parts”.

- b. Els elevats costos d'acomiadament. En opinió de molts entrevistats, si bé el treballador marxa quan vol, l'empresa no té un tractament simètric. No pot ser que crear un lloc de treball es converteixi en una “condemna a l'eternitat” per a l'empresari. L'empresari té por de contractar indefinidament pel cost que suposa l'acomiadament i per la inestabilitat financera que pot provocar l'haver de fer front a aquests pagaments en moments de crisi.

Davant d'aquesta situació **les propostes** són les següents:

Reduir els costos d'acomiadament

Incentivar la mobilitat geogràfica

Revisar el concepte de treball per tota la vida

Possibilitat d'amortitzar les despeses d'acomiadament

Vigilar el abusos en la contractació temporal

La falta de conciliació entre la vida laboral i familiar... és un tema a resoldre com a societat

- a. Reduir els costos de l'acomiadament, cosa que farà disminuir el nivell de temporalitat
- b. Incentivar la mobilitat geogràfica afavorint l'habitatge de lloguer a preus raonables.
- c. Eliminar el concepte de “treball per a tota la vida”. Cal tenir en compte que, en aquest aspecte, fins i tot en llocs com al Japó, les coses estan canviant.
- d. Potenciar la flexibilitat horària i el treball a temps parcial.
- e. Estudiar la possibilitat d'amortitzar les despeses d'acomiadament i crear fons estables de compensació, finançats en èpoques d'estabilitat, per quan es produeixin situacions crítiques que requereixin la realització d'acomiadaments.
- f. Controlar els abusos en la contractació temporal. Conscienciar l'empresariat perquè es compleixi la legislació vigent.
- g. Vincular estretament el salari a la productivitat.

En general, es considera que **la conciliació de la vida laboral i familiar** és un problema que la societat ha de resoldre conjuntament i que no és responsabilitat única de l'empresa.

Mala gestió del temps

Els **problemes** per fer compatibles la vida familiar i la professional sorgeixen per diversos motius:

- a. Mala gestió del temps (jornades partides i falta d'organització que genera sobre esforços innecessaris). Es treballen moltes hores però amb poca productivitat. És un problema de cultura i de mentalitat.
- b. La dedicació d'hores al treball és superior a la d'altres països.

Les **solucions** proposades són les següents:

Canviar la regulació dels temps parcial
Horaris i salaris més flexibles

Teletreball

Ajudes per a famílies amb fills

Adaptació a l'horari europeu de treball

La immigració és necessària pel mercat laboral català...

encara que no està clar que sigui la solució a llarg termini

- a. Promoure canvis en la regulació legal dels contractes a temps parcial.
- b. Flexibilitat contractual per poder oferir horaris més flexibles amb compensacions també flexibles.
- c. Extensió del teletreball.
- d. Proporcionar ajudes a les famílies amb fills en forma de més guarderies i jardins d'infància. Evitar que la maternitat perjudiqui la carrera professional de les dones, però sense que això generi greuges comparatius (com, per exemple, el suscitat pel Govern de la Generalitat amb les seves funcionàries).
- e. Adaptació als horaris de treball europeus i millora de la gestió del temps.

L'últim punt del bloc sobre l'ocupació és el referent a la **immigració**. El 51% dels entrevistats, o bé assenyalen explícitament que la immigració és necessària pel mercat laboral català, o bé que, sense la immigració, les empreses tindrien problemes per cobrir les seves demandes de treballadors, especialment en llocs de treball que altres empleats no voldrien cobrir. Relacionat amb aquest punt, alguns entrevistats es pregunten com pot existir un elevat nivell de desocupació i, a la vegada, tanta necessitat de mà d'obra estrangera. ("Hi ha alguna cosa que falla". "És absurd").

Sobre la possibilitat que la immigració sigui la solució a llarg termini dels problemes de manca de mà d'obra no hi ha tant consens, i moltes respostes afirmatives són condicionals. Sí que hi ha coincidència a l'hora d'afirmar que la

El problema s'ha gestionat malament

immigració és un problema que està mal gestionat. Falta claredat en un tema en què és molt important que les regles del joc siguin molt precises.

Les principal **propostes** són les següents:

Fomentar la immigració controlada i ordenada

a. Fomentar una immigració controlada, ordenada i progressiva, a través de la realització de contractes en origen. La consecució d'aquest objectiu exigeix la coordinació amb els països d'origen, un estudi realista sobre les necessitats de mà d'obra del mercat laboral català, i la mesura anual de la capacitat d'absorció de mà d'obra estrangera.

Contractes en origen

Contractació selectiva

b. Fomentar la contractació selectiva en funció de professions i nivells educatius, amb l'objectiu d'equilibrar oferta i demanda. Això requereix anticipació i planificació. En aquest sentit, molts entrevistats es declaren partidaris de la contractació d'immigrants qualificats dels països de l'Europa de l'Est.

Quotes realistes

c. Establir unes quotes realistes.

Sectors prioritari

Els sectors prioritari.

Existeix un ampli consens sobre la necessitat d'una certa especialització de l'economia catalana en aquells sectors on tingui avantatge competitiu, però sense que això vulgui dir arribar al monocultiu sectorial. Tanmateix, hi ha discrepàncies sobre el paper que el Govern de la Generalitat hauria de jugar en aquest procés d'especialització.

Els sectors considerats prioritari han de ser aquells que generen major valor afegit. Per ordre d'importància, es consideren els següents (gràfic 3, pàg. 103):

1. Noves tecnologies

1. Les noves tecnologies i l'economia del coneixement.

2. Turisme de qualitat

2. El turisme. En aquest punt hi ha acord sobre la superació del model "sol i platja" i la necessitat de potenciar fórmules alternatives, com el turisme rural, el cultural i el gastronòmic. S'ha de vendre l'oferta cultural, la qualitat de vida, els paisatges i l'ambient artístic per atreure el turisme que més interessa.

3. Disseny

3. El disseny, inclòs l'industrial i l'arquitectura.

4. Alimentació	4. El sector alimentari.
5. Farmacèutic	5. El sector farmacèutic, amb inclusió de la biomedicina, la genètica i la biotecnologia.
6. Recerca	6. La recerca i el sector universitari i de les escoles de negoci.
7. Salut i serveis a la tercera edat	7. El sector de la salut i de la medicina assistencial, vinculat en moltes ocasions als serveis de la tercera edat.
8. Moda	8. El sector de la moda.

4. A TALL DE CONCLUSIÓ.

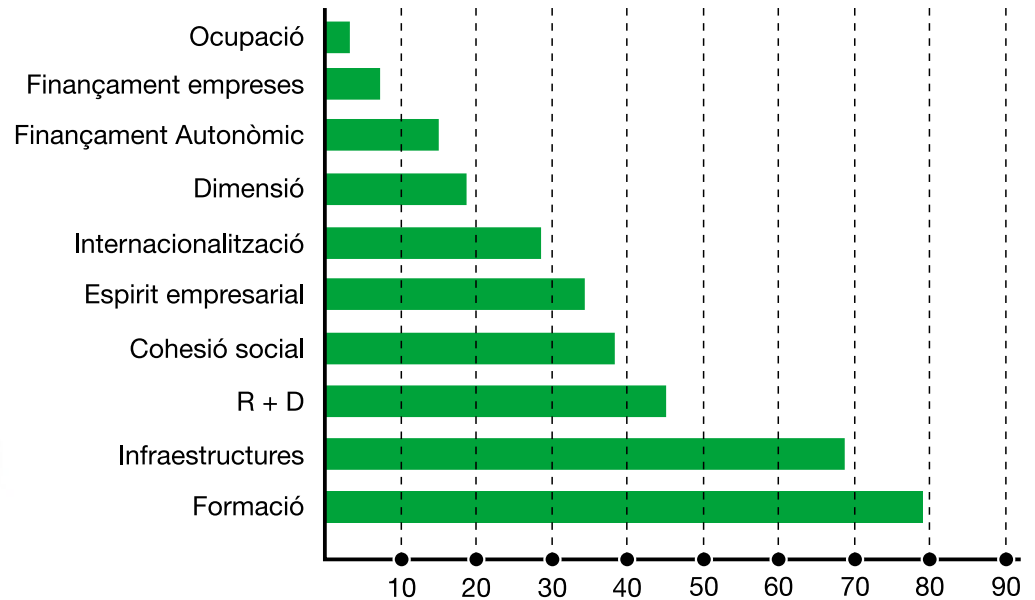
Aquest document presenta un breu resum de diagnòstics i propostes d'un grup destacat de líders empresarials i professionals per impulsar l'economia catalana. La necessitat de condensar els principals resultats ha requerit un gran esforç de síntesi arran de l'elevat nombre de propostes interessants plantejades pels entrevistats i la diversitat d'opinions manifestades en alguns aspectes.

Hi ha un ampli consens en el fet d'afirmar que Catalunya ha assolit un bon nivell de vida. Alguns entrevistats consideren que el creixement econòmic de Catalunya en els darrers vint anys ha estat "espectacular". Amb tot, l'opinió general és que cal evitar l'autocomplaença. El fet d'haver assolit un bon nivell de vida pot portar la societat catalana al conformisme i frenar, així mateix, les transformacions necessàries en les empreses, perjudicant seriosament la seva ambició.

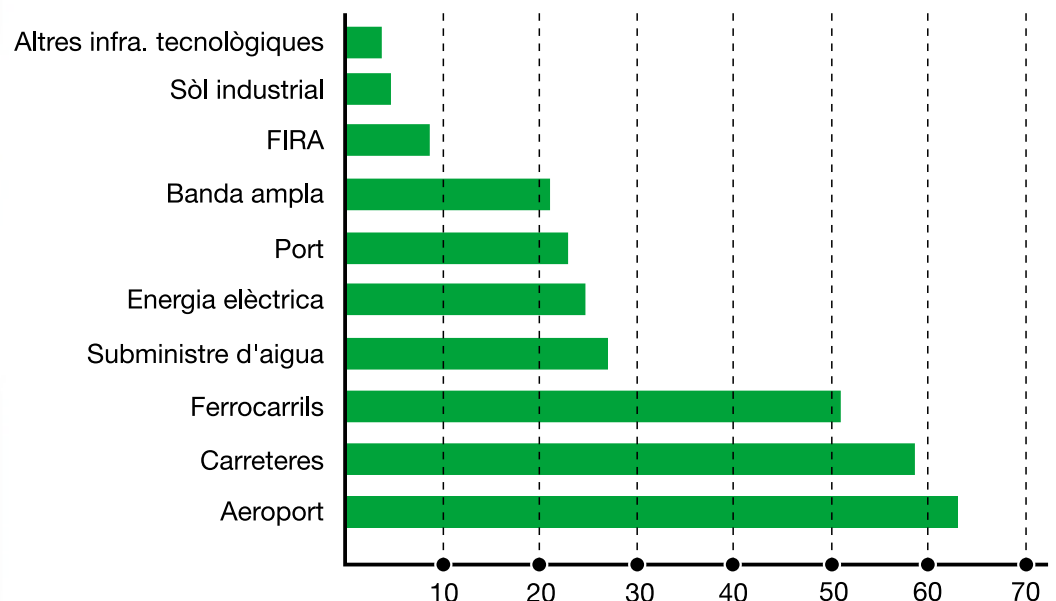
Una altra sensació generalitzada gira entorn de la necessitat d'iniciar un projecte de país que permeti canalitzar les iniciatives i energies dels sectors més dinàmics de la societat catalana. El país té prou múscul per projectar-se en el segle que acaba de començar amb força renovada i voluntat de ser. Cal convicció de les possibilitats de Catalunya i ambició de futur, tant per part dels empresaris, com del Govern i, en general, del conjunt dels ciutadans.

Per tot això és necessari definir un model de país per Catalunya en el marc d'un projecte global de llarg termini (vint anys), amb uns objectius estratègics consensuats, i on l'impuls econòmic bàsic es basi en potenciar l'educació i les infraestructures

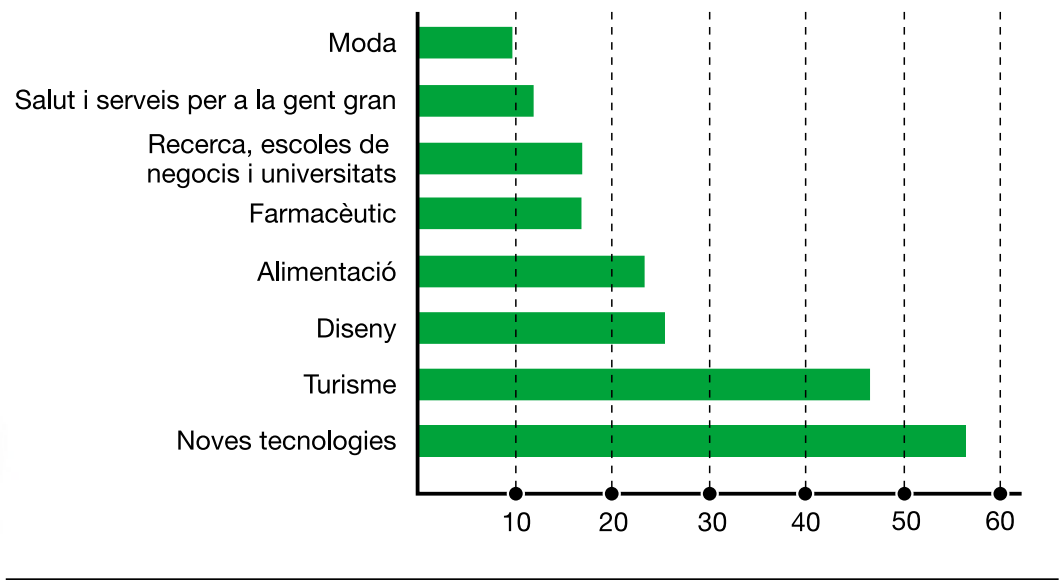
Gràfic 1 - Proporció de vegades que la prioritat s'ha citat d'entre las tres primeres

Gràfic 2 - Dèficit d'infraestructures. Proporció de vegades que s'ha citat. Respostes múltiples.

Gràfic 3 - Sectors prioritaris segons l'opinió dels entrevistats.
Respostes múltiples

PART III

SÍNTESI DE PROPOSTES I CONCLUSIONS

SÍNTESI DE PROPOSTES

Les reflexions i comentaris que han anat apareixent durant la discussió dels documents de treball s'han agrupat, per cadascun dels 7 àmbits de la proposta d'objectius compartits, en línies estratègiques que indiquen els objectius genèrics a assolir, els quals, al seu torn, es desenvolupen en propostes d'actuació. Per tal de pal·liar les dificultats inherents a la diversa procedència dels documents que han servit de base per a la síntesi de propostes, s'ha atorgat la categoria de línies estratègiques a aquells objectius rellevants sobre els quals hi havia un elevat grau de consens. Les propostes d'actuació, en canvi, indiquen accions que apareixen en algun dels documents però no necessàriament consensuades. D'aquesta manera la relació de propostes d'actuació cal llegir-la com a possibles opcions de desenvolupament d'una línia estratègica, sense que això vulgui dir que hagin de ser aplicades com un paquet integrat. És possible, doncs, que l'alineació de totes les propostes no sigui perfecta ja que el que és pretenia no era oferir un document tancat, sinó un recull d'elements propositius que puguin servir de base per a la contrastació de les diferents opcions. Finalment, cal posar de manifest que s'han inclòs totes les propostes encara que ja estiguin essent desenvolupades per les administracions públiques amb responsabilitat sobre les diferents matèries.

- OBJECTIUS COMPARTITS

1.- Formació i aprenentatge

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Augmentar la correspondència entre el sistema educatiu –sobretot el de grau superior– i les necessitats del mercat laboral	<ul style="list-style-type: none"> • Crear òrgans participatius integrats per representants del mercat laboral, de l'ensenyament i del món empresarial per dissenyar polítiques formatives • Possibilitar que les empreses puguin participar en la formació i els plans d'estudis de les universitats. • Augmentar el ritme d'adaptació dels currículums educatius a les noves realitats socioeconòmiques i tecnològiques • Augmentar la competència entre universitats • Prioritzar la creació de centres d'excel·lència en el sistema universitari • Augmentar les pràctiques en empreses

Intensificar l'estudi de l'anglès en tots els nivells educatius	<ul style="list-style-type: none">• Impartir algunes assignatures en anglès en l'ensenyament obligatori• Formar els professors perquè puguin ensenyar en anglès• Augmentar el grau d'exigència per aprovar l'anglès• Augmentar la percepció social que Catalunya ha d'esdevenir una societat poliglota
Fomentar la cultura emprenedora	<ul style="list-style-type: none">• Estendre la cultura de la polivalència i la responsabilitat des de tots els nivells de l'ensenyament• Prioritzar la cultura de l'assumpció de riscos enfront del valor de la seguretat• Dignificar socialment la figura de l'empresari emprenedor• Introduir assignatures de "història de les empreses" en l'ensenyament
Accentuar els esforços en formació contínua	<ul style="list-style-type: none">• Introducció d'incentius fiscals a les empreses que inverteixin en formació.• Introducció de mecanismes d'ajut a les empreses no discriminatoris per a les PIME.• Conscienciació dels empresaris que la formació és una inversió i no una despesa• Introduir mecanismes de reconeixement i convalidació de la formació contínua
Prestigiar socialment la formació professional	<ul style="list-style-type: none">• Realitzar campanyes divulgatives per exposar els avantatges de la FP• Aplicar més esforços a la FP dins dels sistema d'ensenyament• Integrar el sistema formatiu a l'empresa (cas alemany)• Introduir passarel·les entre la Universitat i la FP o bé configurar una FP de grau universitari

Introduir en els sistemes formatius l'ensenyament dels valors que han de caracteritzar el treballador del futur

- Fomentar l'adquisició de competències a més de coneixements (capacitat de treball en equip, lideratge, esperit crític, etc.)
- Educar en els valors de la motivació, l'actitud, la qualitat de la feina, la creativitat i l'esforç
- Introduir en la gestió dels centres d'ensenyament - especialment en les universitats - una major professionalització i uns criteris d'actuació més empresarial

2.- Infraestructures

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Concertar i coordinar esforços entre les diferents administracions competents per impulsar projectes essencials suprainstitucionals	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminar les disfuncionalitats competencials, si cal, amb canvis legislatius • Fomentar la gestió de projectes o d'infraestructures a través d'agències o autoritats
Planificar a llarg termini les necessitats en infraestructures d'acord amb un model de planificació territorial	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació correcta dels déficits i prioritització de les diferents actuacions • Fer prevaler l'interès general del país per sobre dels interessos partidistes
Augmentar les inversions en infraestructures a Catalunya	<ul style="list-style-type: none"> • Compensar el déficit fiscal català per tal que el Govern de Catalunya pugui invertir més • Augmentar la inversió directa de l'Estat a Catalunya
Gestió integral de les infraestructures sobre la base dels principis d'eficiència, equilibri territorial i rendibilitat social	<ul style="list-style-type: none"> • Iniciar una reflexió profunda sobre la localització de la població i l'activitat en el territori • Fomentar els mitjans i usos del transport públic

<i>Infraestructura</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Aeroports	<ul style="list-style-type: none">• Transferir la gestió dels aeroports a la Generalitat• Establir un pla director més ambiciós i situar la gestió dels aeroports en un context europeu i mundial• Ampliar l'aeroport de Barcelona o construir-ne un de segon• Convertir l'aeroport de Barcelona en un "hub" internacional• Augmentar el nombre de vols intercontinentals des de Barcelona• Invertir més en aeroports
Ports	<ul style="list-style-type: none">• Especialització dels ports catalans• Situar la gestió dels ports en un context europeu i mundial• Millorar la connexió intermodal entre els grans ports catalans i la xarxa de ferrocarril i carreteres• Aprofitar l'ampliació del port de Barcelona per liderar el tràfic de mercaderies a la Mediterrània• No tancar les duanes de nit ni els caps de setmana
Xarxa viària	<ul style="list-style-type: none">• Crear xarxa viària pensant en l'equilibri del territori• Tenir en compte les necessitats i restriccions del transport en zones amb densitat demogràfica i econòmica elevades• Buscar models de desenvolupament alternatius al de peatges• Construcció d'un tercer cinturó de Barcelona• Potenciació del corredor Barcelona-Tolosa• Major integració de les xarxes viàries
Xarxa ferroviària	<ul style="list-style-type: none">• Invertir en la xarxa per facilitar la mobilitat de persones i, especialment, de mercaderies• Accelerar la connexió d'alta velocitat amb França, amb Madrid i amb l'arc mediterrani• Desenvolupar la intermodalitat ferrocarrils-ports• Adoptar l'amplada de via europea a tota la xarxa• Integrar la gestió en una sola autoritat ferroviària catalana

Transport urbà i interurbà	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciar les inversions que facilitin la millora quantitativa i qualitativa del transport públic en les zones metropolitanes
Infraestructures energètiques	<ul style="list-style-type: none"> • Millorar el servei d'energia elèctrica • Desenvolupar les energies alternatives • Integrar les infraestructures energètiques en les xarxes europees
Infraestructures hidriques	<ul style="list-style-type: none"> • Definir una estratègia d'actuació per respondre a les necessitats actuals i futures que conclogui amb un posicionament clar sobre les diverses alternatives disponibles • Augmentar el sòl industrial nou amb canalitzacions d'aigua
Telecomunicacions	<ul style="list-style-type: none"> • Fer arribar les infraestructures de telecomunicacions a tot el territori • Dotar de millors comunicacions de transport de dades (amplada de banda, millora tarifària, etc) els sectors econòmics • Incentivar l'ús d'aquestes infraestructures des de les institucions públiques i l'ensenyament

3.- Internacionalització de l'economia

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Enfocar la formació de manera que el treball a l'estranger sigui una alternativa natural	<ul style="list-style-type: none"> • Ensenyament intensiu d'idiomes estrangers - anglès com a mínim- des de les primeres etapes de la formació • Atreure estudiants estrangers, principalment en el sistema universitari
Augmentar la internacionalització de les empreses	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupament d'eines de promoció comercial, anàlisi de mercats i de la competència per a sectors productius concrets • Formar directius i personal disposat a desplaçar-se a l'estranger • Assegurar el coneixement d'idiomes des dels sistemes formatius

	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar eines financeres que incentivin i facilitin la implantació d'empreses catalanes a l'estranger i les aliances estratègiques • Integrar dels serveis de les administracions destinats a afavorir la internacionalització de les empreses catalanes
Potenciar el mercat interior europeu com a mercat principal de les empreses catalanes, sobretot les PIME	<ul style="list-style-type: none"> • Canviar la mentalitat de l'empresariat per ser més ambiciós en nous mercats • Fomentar la cooperació empresarial com a estratègia competitiva • Analitzar "benchmarking" les millors oportunitats exteriors de l'economia catalana, sobretot, en relació amb el mercat interior europeu
Captar inversions multinacionals de qualitat en sectors d'alt valor afegit	<ul style="list-style-type: none"> • Aprofitar l'atracció de la qualitat de vida del país per atreure inversions • Atreure professionals estrangers a Catalunya mitjançant incentius específics • Estimular les infraestructures, l'ús intensiu de la tecnologia i la formació de professionals que permetin la instal·lació de multinacionals

4.- El dimensionament de les empreses

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Maximitzar els avantatges de les PIME i minimitzar-ne les febleses	<ul style="list-style-type: none"> • Crear parcs tecnològics i del coneixement que permetin l'ús cooperatiu i eficient d'infraestructures tecnològiques i d'informació • Professionalitzar la gestió en l'àmbit de les PIME • Formar directius especialitzats en la gestió de les PIME • Adequar el mercat de treball català (legislació, titulacions, fiscalitat, etc.) a la realitat econòmica existent (país de PIME) • Facilitar la successió en les empreses

<p>Afavorir la cooperació empresarial</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afavorir la integració d'empreses a partir d'aliances estratègiques sense necessitat de fusions • Donar suport institucional a aquells sectors que s'organitzin per competir cooperativament
<p>Afavorir la possibilitat que les empreses creixin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Disposar de polítiques fiscals afavoridores de la concentració empresarial • Garantir l'accés a mecanismes de finançament adequats associats al creixement i la internacionalització • Implicar el sistema financer català en els processos de redimensionament empresarial • Impulsar un canvi de mentalitat per tal de considerar altres formes de control de l'empresa a banda de la propietat

5.- Recerca, desenvolupament i innovació

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
<p>Coordinar les polítiques de recerca amb les polítiques d'innovació</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Planificar de manera integral les polítiques científiques vinculant-les amb les polítiques d'innovació. La Generalitat hauria de tenir les competències plenes sobre les polítiques, organismes i recursos associats a la R+D+I • Introduir instruments d'avaluació de la política d'innovació per conèixer-ne la qualitat i l'impacte • Fomentar la mobilitat professional entre empreses i universitats • Reforçar els programes de transferència tecnològica entre universitat i empresa • Millorar el tractament fiscal dels fons destinats a la col·laboració entre empreses i universitats en R+D+I
<p>Fomentar la cultura de la innovació a les empreses, les universitats i les administracions</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Donar a les universitats un enfocament més obert a les realitats i necessitats econòmiques i empresarials • Potenciar les centres de recerca prioritzant aquells que poden excel·lir en cada àmbit • Promoure instituts mixtos entre universitat i empresa especialitzats en recerca aplicada

- Introduir el criteri d'aplicabilitat als recursos destinats a la recerca
- Conscienciar les empreses de la importància de la innovació com a factor impulsor de la competitivitat
- Incentivar fiscalment les inversions en R+D+I
- Dissenyar una política d'ajuts a la innovació centrada en àmbits d'especialització estratègics que tinguin en compte la realitat empresarial del país
- Fomentar instruments específics per a la innovació (capital intel·ligent, capital llavor, capital risc, etc.)

6.- Ocupació de qualitat

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Compatibilitzar la flexibilitat laboral amb la reducció de la precarietat dels llocs de treball	<ul style="list-style-type: none"> • Incentivar la flexibilitat horària i la contractació a temps parcial • Controlar els abusos en la contractació temporal • Incentivar la mobilitat geogràfica afavorint l'habitatge de lloguer a preus raonables • Incrementar la vinculació entre salaris i productivitat • Actuar contra l'incompliment de les polítiques de seguretat laboral
Integrar al mercat laboral els col·lectius amb més dificultats d'accés al treball	<ul style="list-style-type: none"> • Intensificar les accions encaminades a fer que la protecció dels aturats passi cada vegada més per polítiques actives com la formació i el treball social • Aprofundir en un model d'integració que tingui en compte drets i deures dels immigrants • Estendre el teletreball • Aprofundir en els aspectes relacionats amb la responsabilitat social de l'empresa (prevenció de riscos, cohesió social, medi ambient, etc.)

Disposar d'un mercat de treball i d'uns sistemes formatius adequats a les necessitat de la realitat econòmicoempresarial	<ul style="list-style-type: none"> • Flexibilitzar l'edat de jubilació dels individus • Dignificar la figura dels autònoms com a persona d'esperit emprenedor • Estudiar estatuts especials per a les microempreses • Facilitar la constitució de negocis i empreses • Posar en mans del Govern la capacitat d'adaptar la quantitat i la composició dels fluxos migratoris a les necessitats de la societat catalana
Fer possible la conciliació de la vida laboral amb les responsabilitats familiars	<ul style="list-style-type: none"> • Avançar en la millor gestió del temps de treball (durada de les jornades, horaris, pauses, etc.) • Adaptar progressivament les jornades als horaris europeus • Proporcionar més serveis i ajuts públics per a la cura dels fills • Enfortir les mesures fiscals que ajudin les famílies, i sobretot, l'atenció a infants i avis • Valoritzar el rol de les famílies com a generadores de riquesa i benestar socials • Consensuar les polítiques familiars entre tots els agents econòmics

7.- Modernització i competitivitat

<i>Línies estratègiques</i>	<i>Propostes d'actuació</i>
Impulsar un desenvolupament econòmic de qualitat	<ul style="list-style-type: none"> • Apostar pel desenvolupament de sectors d'alt valor afegit i intensius en la utilització del coneixement • Eliminar els elements que obstrueixen la capacitat de desenvolupament del país (dèficit d'infraestructures, dèficit fiscal, insuficiència de capital públic, no control dels fluxos migratoris, etc.) • Definir opcions de desenvolupament econòmic per als diferents models territorials (urbà, metropolitana, rural, etc.) • Apostar per les polítiques de consum i producció sostenibles com un element de competitivitat futura

Potenciar el capital humà i impulsar la societat del coneixement

- Fomentar l'esperit emprenedor i innovador en tots els nivells del sistema educatiu
- Incrementar la permeabilitat de la societat catalana pel que fa a l'obertura a l'exterior d'universitats, centres de formació i empreses
- Fomentar el concepte d'educació al llarg de la vida més enllà de la formació contínua associada al mercat de treball
- Desenvolupar les infraestructures tecnològiques i potenciar-ne l'ús a tots els nivells

Modernitzar les administracions públiques

- Impulsar el canvi en les estructures i processos de les administracions catalanes
 - Usar les noves tecnologies per apropar l'administració pública a la ciutadania
 - Augmentar la coordinació entre les diferents administracions
-

- CONCLUSIONS

Catalunya s'enfronta als reptes associats a la revolució de l'era del coneixement i de la comunicació. Moltes de les conseqüències que es derivaran de la introducció d'un nou paradigma tecnològic són encara desconegudes, però és evident que la societat catalana haurà de fer un esforç d'adaptació important.

El repte és realitzar la transició vers aquest nou model amb les mínimes tensions possibles, que no tan sols ens permeti garantir el grau de benestar i de cohesió social que hem aconseguit, sinó que possibiliti aprofundir en aquests dos valors. Aquest model, que podríem anomenar de creixement de qualitat, s'ha de basar en el desenvolupament de valors com la solidaritat, el civisme, la sostenibilitat, la no-exclusió, etc. a partir de la realitat socioeconòmica catalana. És a dir, essent molt conscients de les nostres fortaleses i les nostres debilitats, d'allò en què podem excel·lir i d'allò en què tenim mancances. **Una primera conclusió, doncs, és que cal un model de desenvolupament socioeconòmic específic per a Catalunya.** Caldrà analitzar experiències d'altres països que puguin donar-nos pautes de comportament, confrontar-ne les estratègies i els resultats que han obtingut amb les nostres capacitats i limitacions, i, finalment, dissenyar propostes i escenaris de futur.

Independentment del model pel qual optem, hi ha una línia transversal que hem de desenvolupar immediatament perquè és la condició necessària sense la qual qualsevol via està condemnada al fracàs. **Aquesta és la segona conclusió: ens cal una aposta decidida per l'educació i la formació en sentit ampli.** Una aposta que passa per la reformulació de les polítiques formatives, tant en les etapes obligatòries com al llarg de tota la vida. De fet, el concepte mateix d'etapa obligatòria perd la seva vigència per passar a considerar la formació com un input que ens haurà d'acompanyar des que naixem fins que morim. Lligat al concepte de formació hi trobem el de capital humà, que inclou la formació de qualitat i adequada a les necessitats del mercat laboral, l'educació en els nous valors del treballador (polivalència, responsabilitat, iniciativa, etc.) i la difusió de l'esperit emprenedor.

Una tercera conclusió es desprèn de l'assumpció de les dues anteriors. Si volem desenvolupar el país, ens caldrà disposar dels recursos materials i legals suficients. El no-compliment d'aquesta conclusió pot portar a l'ofegament de qualsevol pla de desenvolupament que ens plantejem. En conseqüència, s'han d'eliminar aquells obstacles que poden hipotecar-nos el futur, com la insuficient dotació d'infraestructures, de capital públic i de recursos financers, així com aquelles traves a l'autoregulació com a mecanisme per adaptar-nos en cada moment al nostre entorn. La manca de competències del Govern de Catalunya en temes com la regulació dels fluxos migratoris o de les condicions del mercat laboral en podrien ser exemples. La constitució de la Generalitat en administració única en una sèrie d'àmbits en els quals fins ara hi ha concurrència entre diferents administracions és la millor manera de garantir la màxima eficàcia de les decisions públiques que afecten el país. En aquest punt, els poders públics, tant corporacions locals com l'Administració de la Generalitat han de fer un gran esforç per modernitzar les seves estructures i processos.

L'última conclusió és que les empreses i els agents econòmics en general han de participar d'aquest projecte basat en la formació, la difusió de l'esperit emprenedor i l'eliminació d'obstacles al desenvolupament del país. Ho han de fer participant en la definició de les línies estratègiques de desenvolupament, essent líders en la difusió de nous valors i noves mentalitats i generant progrés econòmic de manera compatible amb l'interès general de la població.

CATALUNYA FUTUR